

Vrtulníky určené k velení a udržování spojení zásadně neustále pobývají v prostoru bojujících vojsk.

Otázky výsadkové úderné činnosti zůstávají stále otevřenými. Mnoho problémů, které jsou s touto činností spojeny, tento článek neřeší. Neuvažuje se zde ani o úkolech, které by mohly být v budoucnosti plněny výsadkovými údernými útvary a jednotkami.

Domnívám se však, že při hledání co nejlepší možné aktivity v obraně, variant jejího ofenzivního charakteru je vhodné i neodsuzovat problematiku výsadkové úderné činnosti, tak jak ji chápají na základě získaných zkušeností autoři plukovník Paweł Madejczyk a podplukovník Eugeniusz Borys ve svém článku zveřejněném v Mysli Wojskové číslo 3/1990.

-JM-

OBSAZENÍ KUVAJTU IRÁKEM A PŘÍPRAVA OPERACE POUŠTNÍ ŠTÍT

Dne 1. srpna 1990 ztroskotala jednání mezi Irákem a Kuvajtem, zeměmi, mezi nimiž narůstal konflikt. Samotná krize měla nejen historické kořeny, ale vznikla na základě Irákem vznesených obvinění vůči Kuvajtu v polovině července 1989.

Kuvajt od roku 1980 neoprávněně v pohraniční oblasti, především v ropném poli Rumaila, využíval ropu pro sebe. Tím vznikla Iráku ztráta asi 16 miliard dolarů, která se zvyšovala, k níž přibýly 2,4 miliardy dolarů za vytěženou ropu. Protáhlo se také zřeknutí finanční směny se zpětnou platností, k níž došlo během irácko-iránské války. Irák přiznal 30 miliard dolarů zahraničních dluhů.

Zásadní byly také návrhy na úpravu hranic, případně dělení Kuvajtu. To se týkalo především skupiny ostrovů Bubiya na severu, v jejichž blízkosti se nachází válečný přístav Iráku Umm Quas.

Irák zastával názor, že zahraniční otázka mezi oběma státy nebyla rozhodnuta. V Osmanské říši byl Kuvajt provincií, která byla spravována z Basry. Vedle Iráku měl Írán zájem také o Kuvajt, jakož i Saudská Arábie, což nemohlo zůstat bez politického vlivu.

Během irácko-iránské války Kuvajt – jako všechny státy Perského zálivu – značně podporoval Irák. Bez této solidarity by Irák nebyl s to vést válku. Během prvního vá-

lečného roku činil finanční „úvěr“ Arabů asi 20 miliard dolarů. Potom už k žádným finančním podporám nedošlo, neboť Irák uskutečňoval i jiné válkou nezdůvodnitelné projekty, jako stavbu metra v Bagdádu.

Šlo o přeměnu „náhradního prodeje ropy“. Asi 300 000 sudů denně bylo Kuvajtem a Saudskou Arábií vyváženo a prodáno, po válce měl být tento stav nahrazen iráckými dodávkami. (Hodnota se ustálila na 250 milionech dolarů denně.)

Nic nedal ani zprostředkovatelský pokus krále Husajna a egyptského prezidenta Hosni Mubaraka v Bagdádu, při němž nebyly otevřeně vyjasněny vlastní záměry Iráku.

Navic zjistily americké zpravodajské prostředky narůstající soustředění vojsk na irácké hranici s Kuvajtem o síle asi 100 000 mužů – tedy o šest divizí. Mezi nimi se nacházela i tzv. prezidentova garda, která byla za války vytvořena u více divizí, mezi nimi tři tankové a jedna pěší divize, jakož i výsadková brigáda.

Třebaže irácko-iránská válka nebyla v žádném případě pro Irák úspěšná, přesto jednal tak, jako by vítězem byl. Cílem nebyl pouze Kuvajt, jako vzdálený cíl byl vytyčen „konečný boj proti Izraeli“.

Předem připravený vpád do Kuvajtu začal 2. 8. 1990 ve 2,00 hodiny. Na ostrov Babiyan přistály vrtulníky a vylodily se výsadkové čluny z moře. V první vlně útočily dvě divize s prezidentovými gardisty za podpory dělostřelectva (celkem bylo ve střetnutí 700 děl) ve směru na Kuvajt City. Hlášena byla také kuvajtská dělostřelecká palba, přesto byly síly odporu útvarů Kuvajtu od začátku postaveny do bezvýchodné situace.

Nasazené útvary proti Kuvajtu postupovaly v mnoha proudech, rychle urazily vzdálenost asi 100 km od hranic k městu. Současně zaútočily irácké Mirage na důležitých směrech v Kuvajtu a kolem něho. Jednotky komand a výsadkářů zaútočily na Dosman-ský palác, rozhlas a televizní středisko. První tankové jednotky s asi 50 tanky obkličily emírův palác, jakož i v blízkosti se nacházející americké velvyslanectví.

Proběhly úporné boje o palác i o mnohá ministerstva, kde byly rozmístěny elitní útvary.

Další irácké svazky obsazovaly letiště a kasárna Jahry. Útok byl podporován dělostřelectvem a minomety. Operace se zúčastnily také irácké lodě.

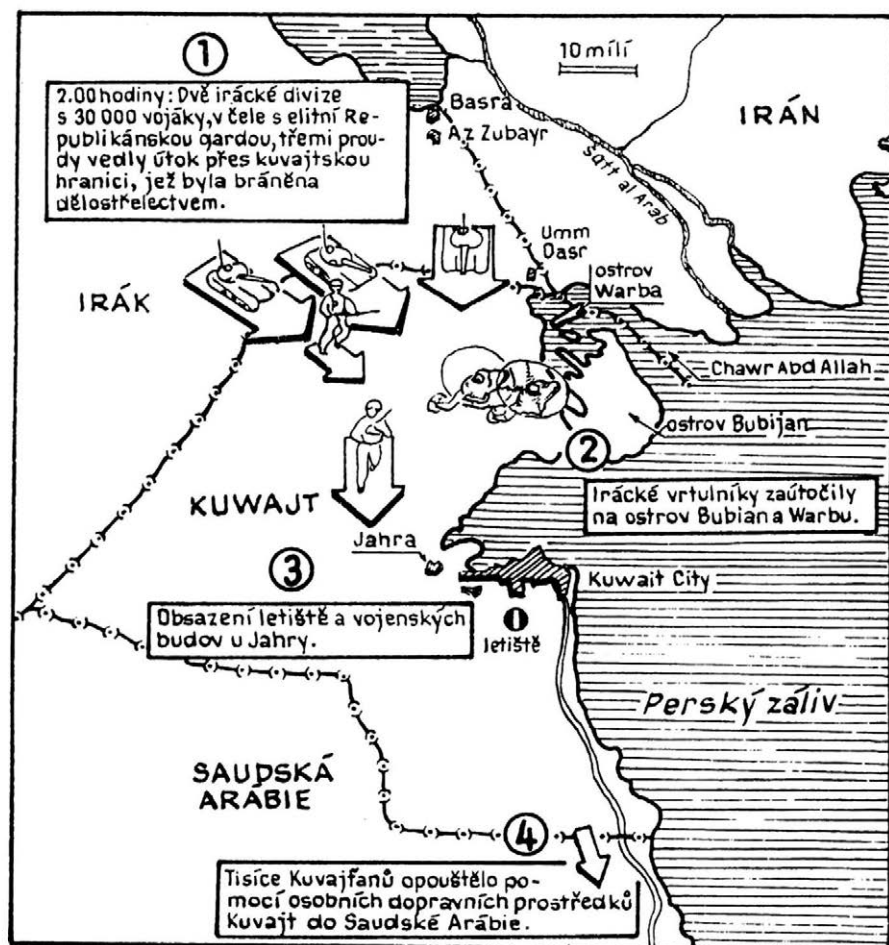
Další útok byl veden do prostoru Abdaly, asi 10 km severně od Kuvajtu City se svým letištěm. Kuvajtské ozbrojené síly (2 tankové brigády, 1 mechanizovaná pěší brigáda, 1 brigáda dělostřelectva, 275 tanků, včetně Vickersů Mk 1, 40 Centurionů, 165 Chieftainů, 36 letounů, z toho 20 Mirage F-1Ck, celkem 20 000 mužů) dříve počítaly s úderem jižně Rumaily – sporné naftové oblasti.

Nebylo zřejmě možné si představit, kam až budou sahat záměry Saddáma Husajna. Následovalo dosazení loutkové vlády, jakož i zřízení „lidové armády“ složené z dobrovolníků v Iráku. Irácké ozbrojené síly byly nasazeny na jih do neutrálního 10 000 km² pásma, které společně spravovaly Kuvajt a Saudská Arábie. Vyvstanula a rýsovala se bezprostřední konfrontace se Saudskou Arábií a ostatními státy Perského zálivu.

Tím bylo ukončeno obsazení Kuvajtu Irákem.

Kuvajt má téměř 18 000 km² a 1,9 miliónů obyvatel, z toho pouze 40 % jsou kuvajťští státní příslušníci, 38 % tvoří jiní Arabové, 22 % obyvatelé z Jižní a Východní Asie (70 % sumitských, 20 % šiitských muslimů s národním důchodem asi 22 310 miliónů dolarů, což je 13 300 dolarů ročně na 1 obyvatele – nejvyšší na světě). Import činí téměř 5800 miliónů, vývoz 7300 miliónů dolarů, s 87 % ropy a ropnými produkty, zahraničními investicemi 700 miliard dolarů, rezervami ropy 13,5 miliardy tun (Irák 13,4 miliardy tun, Saudská Arábie 35,2 miliardy tun).

Irák pokračoval během prvních dnů v mobilizačním rozvoji svých ozbrojených sil. Mimo prezidentskou gardu šlo o 7 tankových nebo mechanizovaných divizí, 42 pěší

Obr. 1

divize, 20 brigád sil zvláštního určení (Special Forces), 5500 tanků, z toho 2500 T-54/55-M-77, 1500 čínských T-59/69, 1000 T-62, 500 T-72, 7000 obrněných transportérů, 500 obrněných houfnic, 3000 tažných děl, početné raketomety, více než 500 útočných letounů, z toho 70 MiG-23BN, 64 Mirage EQ5 s raketami Exocet, 30 Su-7, 50 Su-20, 30 Su-25, 40 čínských J-6 jako útočné bombardovací; stíhací letouny: 25 MiG-25, 80 čínských J-6, 70 MiG-21, 30 Mirage F-1EQ, 18 MiG-29. Také bylo zavedeno 10 Su-24 Fencer.

Zvláštní pozornost si zasluhuje raketový potenciál, neboť mimo Frog-7 a Scud-B, které jsou vybaveny chemickými bojovými prostředky, jsou to rakety typu „země-ze-

mě" El Hussein, 650 km, El Abbas, 950 km, Condor II, 1000 km, El Abed, 1600 km; stálé základny na H-2 – letecké základně v západním Iráku blízko jordánských hranic.

Možným protivníkem se stala Saudská Arábie, jejíž ozbrojené síly mají 2 tankové brigády, 4 mechanizované brigády, 1 pěší brigádu, 1 pluk královské stráže, 5 dělostřeleckých brigád, 15 praporů PVO, vojsko celkem 38 000 mužů, 550 tanků, z toho 300 AMX-30, 50 M-60 A1/A3, 200 M-60 A3, 180 bitevních letounů, z toho 63 F-5, 20 Tornad/DS, 42 F-15C, 33 prapory PVO, celkové aktivní ozbrojené síly 65 000.

Pozornost si zaslouží také nákup 120 čínských raket SCC-2, s 2700km dosahem na letecké obranné body El-Sulaiyl, 500 km jižně a El-Joffer, 100 km jižně od Riadu. Nezanedbatelné jsou také letouny AWACS ke včasnému varování a vedení leteckých úderů. Výstavba letišť byla zpočátku úspěšná, poněvadž infrastruktura pro tyto podniky postačovala. Současně se ukázalo, že by Saudská Arábie podlehla v pozemním boji proti Iráku.

Letecké síly disponují moderními letouny. Koncentrace obyvatelstva obnáší 72 % celkového množství obyvatelstva, jež je v několika málo městech, která jsou velmi zranitelná vůči raketovým úderům.

Mezinárodní odezva se soustředila ihned na útok vedený na Kuvajt. Spočívala v celosvětovém odsouzení tohoto útoku bez příčiny. Arabské státy nejprve do sporu nezasahovaly. Král Husajn nejprve hovořil o „vnitřní arabské záležitosti“. Při bezprostředním ohrožení Saudské Arábie rostla krize v zásobování ropou.

Irák by mohl s kuvajtskými naftovými poli kontrolovat 20 % zabezpečených světových zásob ropy a 25 % současné těžby ropy Středního východu. Tím by mohl bez stanovených protipodmínek zaujmout důležité vlivné postavení posílené zabezpečenou vojenskou přítomností proti státům OPEC v dané oblasti.

Je pozoruhodné, že Irák uskutečňoval leteckou dopravu nad Tureckem, syrskou pouštní silnicí a jordánským přístavem Akaba a nad Jordánskem. Akaba byla vybudována Irákem během iránsko-irácké války a disponuje 2500 nákladními vozidly.

Spojené státy americké zpočátku reagovaly manévry šesti válečných lodí, které jsou v Perském zálivu, současně ale také přisunuly z Indického oceánu skupinu lodí s letadlovou lodí Independence. Ve Středozemním moři se v této době nacházela skupina s letadlovou lodí Eisenhower, z Mayportu, F 1, vydala se na plavbu Sarotaga, jakož i další lodě z Norfolk, VA, která nalodila v Le Jeune námořní pěchotu. (Stav ke dni 5. 8. 1990.)

Flotilám podřízené síly námořní pěchoty odpovídají své funkci nasazení (MAF, námořní obojživelné síly, MAB, námořní obojživelná brigáda, MAU, námořní obojživelný útvar - jednotka).

Oblast Perského zálivu spadá pod americké regionální velení CENTCOM, zvláště jsou pro použití v krizové oblasti Rapid Deployment Force (síly rychlého zasazení). Toto velitelství je určeno pro výstavbu a zasazení ozbrojených sil, především pozemních ozbrojených sil příslušného námořnictva, které je uskutečňuje samostatně.

S ministrem obrany Cheneyem byl při jeho návštěvě dne 6. 8. 1990 v Saudské Arábii také přítomen vrchní velitel CENTCOMu, jednalo se přitom o stanovení poskytované americké pomoci, získání svolení k pobytu sil v zemi. Současně byla projednávána značná nevhoda, která vzniká v požadovaném čase vyčleněním na práci pro přísun sil z USA a která byla odstraněna – viz **tabulku**.

Opěrné body měly přitom důležitý význam, jako např. Diego Garcia, jen ale pro 7. MAB s asi 50 tanky a dalšími prostředky, technikou a zabezpečením na 15 dnů boje.

Se stavem k 15. 8. 1990 docházelo k následujícímu nárůstu amerických ozbrojených sil připravených k zasazení proti iráckým ozbrojeným silám. Počínaje dnem 7. 8. 1990

Tabulka

Druh ozbrojené síly	Způsob zasazení	Hmotnost /t/	Přemístění vojsk /ve dnech/	
			začátek	ukončení
vzdušně výsadková brigáda	vzduchem	11 900	2	6
vzdušně výsadková divize	vzduchem	52 400	2	21
mechanizovaná brigáda	po moři	34 300		9
tanková divize	po moři	110 500	24	36
/při nasazení Fast Sealift Ships měl být čas zkrácen o 14 dní/				

zahájily první útvary 82. vzdušně výsadkové divize ve Fort Braggu svoji cestu. Dne 8. 8. 1990 zaujala letadlová loď Eisenhower s křižníkem Ticonderoga, bitevní lodi Wisconsin a dalšími jednotkami své postavení ve Středozemním moři.

Letadlová loď Independence připlula do Perského zálivu a s ní připluly také velitelská loď Lasalle, fregaty Barbey a Taylor, jakož i torpédoborec England.

Z USA dorazily také do Saudské Arábie letouny, a to: 48 F15 z letiště z McDillu, ale také jedna z 5 AWACS a tankovacích letounů. Další přelety letounů následovaly. Na letišti Incirliku v Turecku byly přemístěny bitevní bombardéry F-111. Turecko přemístilo F-16 a F-104 na letiště rozmístěná blízko hranic a posílilo útvary v pohraničí s Irákem. Velká Británie odsouhlasila účast ozbrojených sil v Saudské Arábii, totéž učinila i Francie. Evropské členské státy NATO souhlasily s poskytnutím leteckých a ostatních základů k použití Spojenými státy americkými, jako ve válce na Blízkém východě v roce 1973.

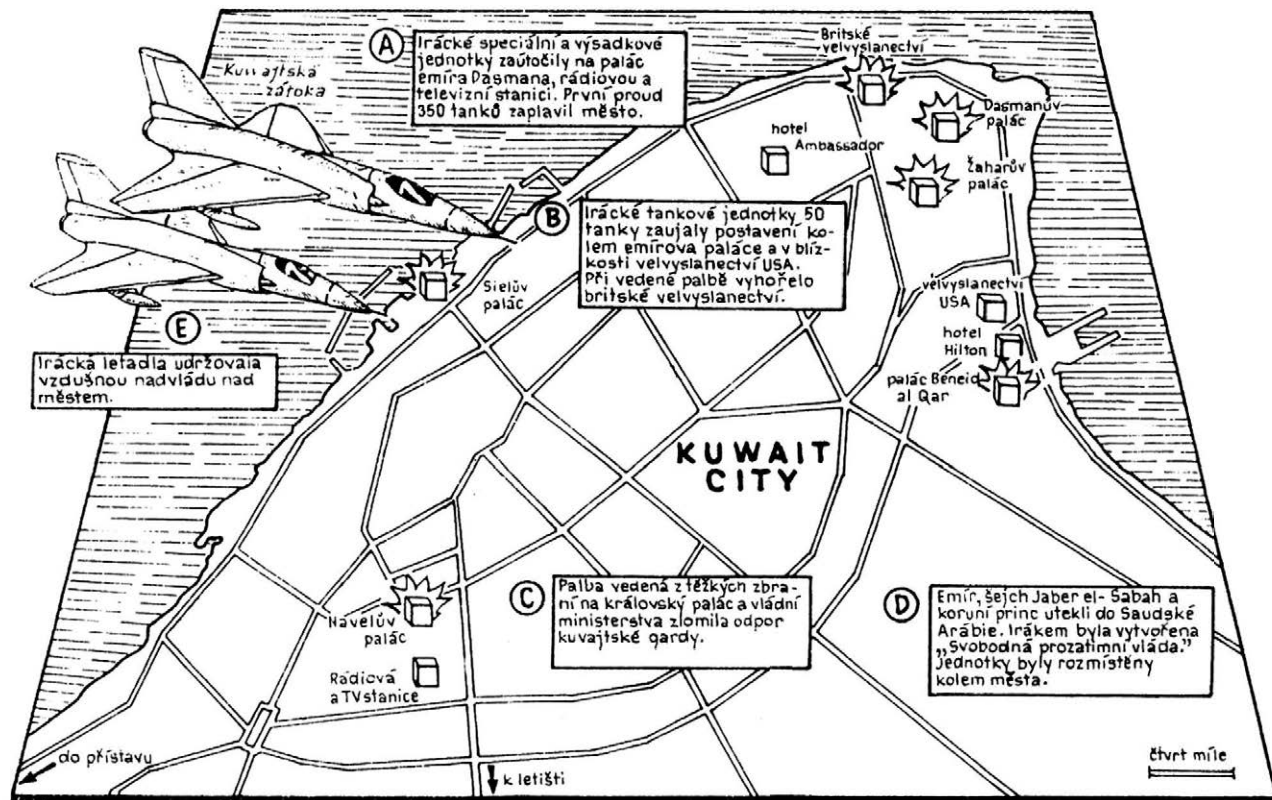
Prezident Bush ve svém projevu 8. 8. 1990 zdůraznil čtyři základní myšlenky:

1. okamžité bezpodmínečné opuštění Kuvajtu Irákem,
2. znovuoobnovení právoplatné vlády,
3. USA jsou povinny zabezpečit bezpečnost této oblasti,
4. životy amerických státních příslušníků musí být zachráněny.

V srpnu pokračovala výstavba amerického vojenského potenciálu bez přestávek. Současně přicházely i početné nabídky ozbrojených sil různých zemí s rozdílnými rozměry.

Nakonec se stavem ke konci srpna bylo možné učinit určitý přehled potenciálu ozbrojených sil.

Pozemní síly. Jde tu především o rozmístění tzv. Sil rychlého zasazení (Rapid Deployment Force – RDF), které jsou vytvořeny 18. výsadkovým sborem, složeným z hlavních svazků 82. výsadkové divize ve Fort Braggu, s 12 800 osobami, 3 brigádami po 3 praporech, přičemž jeden „skákačský svazek“ včetně jednoho praporu neustále připraveného k odletu a jedna brigáda, která je neustále v bojové pohotovosti jako poplachová. Dále 101. výsadková divize („vzdušná úderná divize“), s 15 400 osobami, 9 prapory, dopravními vrtulníky Blackhawk, bitevními vrtulníky Cobra a Apache, jeden

Obr. 2

protitankový nevýsadkový svazek, který může být mobilně zasazen taktickou vzdušnou dopravou. Konečně jde také o 24. mechanizovanou pěší divizi; ze 3 brigád, které má, jsou 2 na plných válečných počtech a další doplněna Národní gardou (v Georgii), má 5 tankových a 5 pěších praporů.

S americkými ozbrojenými silami byl nejdříve přemístěn svaz, k němuž patřily ještě další svazky rozmístěné v USA a Evropě. Zajisté se nepředpokládalo hluboké členění, neboť tyto svazky vzhledem ke svojí slabé úderné síle nelze počítat při uskutečňování operací vedených do hloubky, nebo také k pohyblivě vedené a letecky podporované úporné obraně.

Výstavba úderné síly se vyznačuje přemístěním III. tankového sboru (Fort Hood) s 2. tankovou divizí, jakož i prvními útvary 3. tankové divize (SRN). K tomu lze připočítat ještě 1. tankovou divizi (Cav Division), 7. lehkou pěší divizi s příslušnými sborovými útvary.

Další kontingenty vojsk přicházely i z jiných zemí. Arabské kontingenty vyčlenil Egypt, Maroko a Sýrie. Pákistán chtěl odeslat 5000 mužů, hlásil se také Bangladéš. Španělsko připravilo pro Turecko 4000 výsadkářů a brigádu námořní pěchoty. Jedna jednotka PVO a dálkového spojení byla určena Velkou Británií i útvary na francouzských válečných lodích.

V této době byly určeny 1. námořní expediční síly (MEF) se svojí 1. námořní pěší divizí, 3. křídlem námořního letectva, spolu se 7. námořní expediční brigádou vybavenou 5 loděmi, jež se přemisťovaly z Diego Garcia (6 dnů), 4 z Guam (14 dnů). To představovalo 33 000 mužů s odpovídajícím zabezpečením na 30 dní.

Dále byly určeny 4. námořní expediční síly s 2. námořní divizí, 2. zabezpečující skupinou a 2. leteckým námořním křídlem (F/A-18 Hornet, AV-8B Harrier). Doplnily přes Atlantický oceán s dopravními loděmi Geran, Nassau, Iwo Jima a obojživelnými dopravníky Shreveport, Trenton, Raleigh, jakož i s výsadkovými loděmi pro tanky, ostatní technikou a materiálem.

Letecká doprava včetně letounů-plničů PHM bitevních svazků ve vzduchu uskutečnila přepravu 97 letounů C-5 (36 v záloze), 249 C-141 a 534 C-130 (jichž je část od Air National Guard). Také bylo opět sáhnuo do záloh civilního letectva (CRAF), u nichž byly pronajaty mobilní dopravníky tohoto letectva.

Nevýhoda pro Irák se začala jevit přisunem stále nových amerických svazků, zvláště jejich leteckých sil. Na letiště v Saudské Arábii se soustředila 4. taktická eskadra s F-15E, jakož i 1. taktická eskadra z Langley ve Virginii. Přitom je v Saudské Arábii asi 44 bombardovacích letounů F-117A Stealth, včetně již uvedených F-111 od 48. taktické eskadry jsoucí v Turecku s F-16 a C-130. Nelze také opomenout 358. taktickou bojovou eskadru se 72 stroji bitevních vrtulníků Fairchild F-10A, které jsou určeny k boji proti tankům. K tomu patří i dopravní letouny, jako jsou F-15, F-14, F-18 a A-6F Intruder. Také do této oblasti byly přisunuty další bombardovací letouny B-52 a 48 kusů F-16 z Torrejonu ve Španělsku na Qatar.

Je pochopitelné, že vzhledem k dodržování utajení nebylo možné zámysl operace a rozmístění sil „operace Pouštní štít“ celý pokrýt. Jde o stanovený okamžik, podrobnosti i grafický plán.

Velká Británie přesunula jednu letku bitevních stíhacích letounů Jaguar do Omanu, dvě s 24 stíhacími letouny Tornado do Saudské Arábie spolu se 3 průzkumnými letouny Nimrod.

Americké námořní síly disponovaly dále v průběhu srpna výše uvedenými letadlovými loděmi Independence, Saratoga a Eisenhower s jejich doprovodnými plavidly. K nim přibyla loď John F. Kennedy. Nezanedbatelný je také Wisconsin s odpalovacími

zařazeními pro rakety s plochou dráhou letu s konvenčními hlavicemi. Také útočné ponorky s možností nasazení raket s plochou dráhou letu stejného druhu mají svoji váhu.

Koncem srpna doplula z Yokohamy další letadlová loď Midway. Je nutné si také povšimnout toho, že ve stejnou dobu opustila obojživelná velitelská loď Blue Ridge řídící loď 7. americké flotily Yokosubu a zamířila do Perského zálivu. Je důležité znát, že do Perského zálivu bylo přemístěno 95 % materiálu a techniky, 99 % PHM lodní dopravou, ale 99 % osob přepravou vzdušnou. K tomu také byly povolány lodi záložní flotily.

Další lodě: holandská fregata Witte de With a Peter Florisz, belgický minohledač, italská korveta Muerna a Sfinge, řecká fregata Limnos a fregaty z Austrálie Adelaide, Darwin a zásobovací loď Success. SRN přemístila tralovce z východního Středozemního moře, Španělsko 2 korvety a 1 fregatu do Perského zálivu.

Pozornost si zaslouží i dvě americké zdravotnické lodě (Mercy a Comfort) každá s 1000 lůžky, jakož i možnosti zvýšit příjmovou kapacitu v Evropě v nemocnicích. Zabezpečení proti možnému použití chemických zbraní, jimiž jako „odplatou“ Irák hrozí, bylo připraveno na odpovídající úrovni. V USA se vycházelo z názoru, že Irák stejně tyto zbraně použije.

Téměř do poloviny srpna měl Irák nasazený v Kuvajtu City čtyři pěší divize. Jedna tanková divize se nacházela západně od města nedaleko hranice se Saudskou Arábií, jedna další byla rozmístěna jižně nedaleko města a jedna motorizovaná divize byla zmobilizována a rozmístěna podél cesty vedoucí pouští.

Další dvě tankové brigády byly přesunuty přímo do Kuvajtu. Po „vyrovnání se“ s Íránem byly přemístěny divize z velkého prostoru Basry a tam bylo rozmístěno 14 divizí. Tankové síly byly z Kuvajtu odsunuty. Možná, že je kalkulováno se silami „prezidentovy gardy“, které jsou manévruschopné a lze je zasadit na nejtěžší úseky.

Pozoruhodné je vybudování hluboce členěné pěší obrany.

Jedna A1 Husejnova brigáda Scudů-B s 36 odpalovacími zařízeními s raketami Frog (dostřel 160 km) a čínskými raketami Silkworm byla přisunuta k přímé ochraně pouště.

Nezanedbatelná je také ochota emirátu k rozmístění zahraničních vojsk, což obnáší nejen vstup těchto vojsk do země, ale také jejich hluboké rozmístění a členění týlu i dalšího zabezpečení. Do Saudské Arábie bylo také přemístěno ústřední velení z Floridy (CENTCOM), vrchním velitelem se stal generál Norman Schwarzkopf. Vlastní americké námořní ozbrojené síly přešly pod velení velitele 7. americké námořní flotily (v Tichém oceánu) viceadmirála Henryho Mauze.

Dne 25. 8. 1990 vyjádřila Rada bezpečnosti OSN nasazení vojenských prostředků k uskutečnění blokády. Konflikt tím vstoupil do dalšího období.

Příprava dalších operací, které jsou připravovány vícenárodními ozbrojenými silami (útočné vedené proti Iráku a obranné, možná i útočné směřované proti Izraeli a silám, které jsou v současnosti soustředěny v oblasti Perského zálivu) však již netvoří obsah tohoto článku, který byl redakčně vyhotoven na základě údajů pocházejících ze zahraničí.

